

Praktijkgericht delen van kennis en ervaring

Landbouw op Peil onderzoekt de effecten van vernieuwende maatregelen op bedrijfsniveau in Oost-Nederland. Door de (on)mogelijkheden in de praktijk te verkennen, houden we vroegtijdig rekening met de randvoorwaarden en ieders belangen. Bovendien leren we veel van elkaars kennis en ervaring. Dit leidt tot praktijkgerichte maatregelen die het waterbeheer in het gebied verbeteren en tegelijkertijd de landbouwfunctie versterken. Per bedrijf wordt geïnvesteerd in de waterhuishouding voor gemiddeld vier hectare landbouwgrond. De vijftien agrarische deelnemers stellen hun grond beschikbaar voor dit praktijkonderzoek.

De successen en lessen uit deze pilots dienen als voorbeeld en dragen we actief uit aan geïnteresseerden binnen en buiten het deelstroomgebied Rijn-Oost. Hierdoor is Landbouw op Peil geen op zich zelf staand programma, maar sluit het aan bij andere initiatieven. Door het uitwisselen van kennis en ervaring met andere bestaande onderzoeken in Nederland, dragen de onderzoeksresultaten bij aan nieuwe inzichten op het gebied van waterbeheer en agrarische bedrijfsvoering en zullen de initiatiefnemers elkaar uiteindelijk versterken.

Meer informatie?

Kijk ook op: www.landbouwoppeil.nl. Op deze website verschijnen aankomende weken ook de maatregelen van de andere agrarische deelnemers.

Postadres: Waterschap Regge en Dinkel
t.a.v. Landbouw op Peil
Kooikersweg 1
7609 GA ALMELO

Projectleider: Jantine Langenhof
Telefoon: 06 21 88 25 94
E-mail: j.langenhof@wrd.nl

Landbouw op Peil is een initiatief van:

Afronding fase 1 levert vernieuwende maatregelen op

Om grip te houden op het gewenste waterpeil onderzoekt Landbouw op Peil op bedrijfsniveau welke maatregelen werken. Eind september 2011 is fase 1 van dit project afgerond. Binnen deze projectfase zochten vijftien agrarische ondernemers uit Oost-Nederland samen met LTO-Noord, vijf waterschappen, drie provincies en het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) vernieuwende maatregelen voor klimaatbestendig waterbeheer met behoud van een vitale landbouw. De bedrijfswaterhuishoudingsplannen van de deelnemers zijn gereed. Tijd om de concrete maatregelen te bespreken en vooruit te kijken op de uitvoering.

In het stroomgebied Rijn-Oost zijn de waterschappen Reest en Wieden, Regge en Dinkel, Rijn en IJssel, Velt en Vecht en Groot Salland verantwoordelijk voor droge voeten en voldoende schoon water. Dit gebied bestaat voor het merendeel uit hogere, vrij afwaterende zandgronden. De klimaatverandering zorgt voor een toenemende kans op extreme regenval en extreme droogte. Door deze onomkeerbare ontwikkeling, zal de kans op droogte enerzijds en wateroverlast anderzijds groter worden. De landbouwsector moet tijdig inspelen op de veranderende omstandigheden en de schade door droogte en vernatting van gronden beperken om zo een rendabele bedrijfsvoering te behouden. Landbouw op Peil wil met praktijkgericht onderzoek bijdragen aan nieuwe inzichten op het gebied van waterbeheer in relatie tot de agrarische bedrijfsvoering.

Mogelijke oplossingsrichtingen

Per bedrijf verschilt de ligging, de bedrijfsvoering en de specifieke omgeving- en grondeigenschappen. Daarom krijgen de deelnemers advies op maat. Rekening houdend met de huidige en toekomstige omstandigheden en in relatie tot de omgeving, is in de eerste projectfase een bedrijfswaterhuishoudingsplan voor iedere onderneming opgesteld. Het gaat hierbij vooral om de juiste balans door gerichte maatregelen en juiste technieken. Dat kan door het waterpeil, de bodem, de teelt van gewassen en de bedrijfsvoering te beïnvloeden:

- Het **waterpeil** wordt geoptimaliseerd door de juiste balans in de aan- en afvoer van water, het vasthouden van water, ontwateren en beregenen.
- De **bodem** verbetert door de bodemstructuur te versterken en verdichting te voorkomen. Ook verbetert de bodem door de organische stof te verhogen en grondbewerking te beperken.
- De teelt van **gewassen** verbetert door het telen van droogte resistente gewassen of door dubbelteelt als gevolg van een verlengd groeiseizoen en de bovenstaande bodemverbeteringen.
- De **bedrijfsvoering** verbetert door een goede roulatie van gewassen en optimale samenwerking met andere agrarische ondernemers.

Aangezien voor het project Landbouw op Peil specifieke expertise is vereist van landbouw en hydrologie, is het onderzoek uitgevoerd door Aequator, Livestock (Universiteit Wageningen) en de Bakelse Stroom. Zij hebben de betrokken agrariërs in de eerste fase begeleid.

Ton Spijkerman: "Inzicht in benodigde investering"

Ton Spijkerman uit Wapserveen heeft een biologische veehouderij met 70 koeien, 20 pinken en 30 kalveren. "De afgelopen jaren zijn veel van onze veenpercelen gezakt. We verwachten in de toekomst meer extreme weersituaties en willen ons hier graag op voorbereiden," vertelt Ton. "Door deelname aan Landbouw op Peil krijgen we inzicht in de benodigde investeringen. We brengen alles opnieuw in kaart en zorgen voor een nieuwe waterhuishouding. Het nieuwe drainagesysteem moet zorgen voor wateraanvoer, maar ook voor de afvoer van water. De drainage wordt met de juiste balans in afstand en diepte aangelegd voor een optimaal resultaat. De nieuwe sloot die we gaan graven, vangt water op. Dit kan in droge perioden worden gebruikt als wateraanvoer. Daarnaast kunnen we dankzij bestaande stuwen en duikers die we dicht kunnen zetten, flexibel omgaan met het waterpeil. In samenwerking met het waterschap verhogen of verlagen we het waterpeil afhankelijk van de weersomstandigheden. Zo kunnen we in natte perioden water sneller afvoeren en in droge perioden halen we water uit de sloot voor vochtanvoer voor onze gronden. Ook plaatsen we extra compost op de hogere gronden waardoor een hoger humusgehalte ontstaat water langer wordt vastgehouden in de grond."

Gerton Lerink: "Peilbuizen en sensoren voor water uit de Berkel"

Gerton Lerink uit Eibergen is melkveehouder met 75 hectare grond en 120 koeien. Daarnaast hebben ze nog 900 vleesvarkens. "Ons bedrijf ligt tegen de Berkel aan en bestaat voornamelijk uit klei en zand. De grond is na regen gauw trapgevoelig voor beweiding," vertelt Gerton. Bij deze melkveehouder worden peilbuizen en sensoren geplaatst die moeten zorgen voor de sturing van voldoende water uit de Berkel. De verwachting is dat hierdoor het grondwaterpeil in droge tijden zal stijgen. "Voor ons zal echter de peilgestuurde drainage het meest ingrijpend zijn. Het waterschap zorgt ervoor dat we het water uit de sloot boven de stuw in het drainagesysteem kunnen laten stromen. De drainage dient vervolgens als watertoevoer in droge perioden. Theoretisch ziet deze peilgestuurde drainage er goed uit en we verwachten dat we hiermee het grondwater op het gewenste peil kunnen krijgen."

Gerrit Sprokkereef: "Getrapt draineren uit een waterschapsloot"

Gerrit Sprokkereef uit Markelo heeft een gemengd bedrijf met veehouderij en akkerbouw van in totaal 45 hectare. Een gedeelte van de maïs gebruiken ze voor de roze vleeskalveren. "We zijn vlakbij de Regge gevestigd en onze ondergrond bestaat voornamelijk uit leem," vertelt Gerrit. "Op onze lager gelegen gronden ligt een sloot van het waterschap. We zorgen samen met het waterschap dat we door middel van stuwen water kunnen vasthouden in deze sloot. Uiteraard zonder dat dit overlast veroorzaakt bij onze burens, die de waterafvoer ook regelen via deze sloot. Via een getrapt drainagesysteem pompen we het water naar de hoger gelegen gronden en gebruiken we dat als watertoevoer van vier hectare grond. Dit systeem is vrij uniek in Nederland. In combinatie met de maatregelen van het waterschap om de Regge weer te laten meanderen, verwachten we dat het waterpeil in de zomer en winter beter bestand is tegen fluctuaties."

Fase 2: Meten effectiviteit van de maatregelen

"In fase 2 worden de maatregelen uit het bedrijfswaterhuishoudingsplan uitgevoerd en worden de effecten gemeten," licht projectleider Jantine Langenhof toe. "Door de uitwisseling van kennis en ervaring zijn we in staat om deze oplossingsrichtingen door te vertalen naar een groter gebied. De metingen en het effectenonderzoek zijn hiervoor cruciaal. Bovendien levert het maatwerk de deelnemers echt iets op."

